

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
„УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА КЛАСИЧНОЇ ТА РУМУНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

Яцків О.М.

**ФОНЕТИКА
ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ**

**Методичні розробки
для студентів медичних спеціальностей**

Ужгород – 2020

УДК 811.124'35 (076)
Я-93

Методичні розробки для студентів медичних спеціальностей. Фонетика латинської мови. / Укл. Яцків О.М. – Ужгород: УжНУ, 2020. – 23 с.

Рецензент

Швед Е.В., кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри класичної та румунської філології

Затверджено на засіданні кафедри класичної та румунської філології, протокол № 3 від 26.11.20 р.

Затверджено Вченою радою факультету іноземної філології Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет», протокол № 3 від 25.12.20 р.

ЗМІСТ

ЗМІСТ.....	3
Пояснювальна записка	4
Перелік практичних навичок	4
Латинський алфавіт	5
Вимова голосних (Vocales)	6
Сполучення голосних (Diphthongi)	8
Вимова приголосних (Consonantes)	9
Сполучення приголосних.....	11
Поділ на склади	12
Наголос	13
Велика буква	16
Вправи	17
Питання для самоконтролю	21
Список рекомендованої літератури	23

Пояснювальна записка.

Завдання пропонованих “Методичних розробок” – полегшити студентам-медикам самотійно засвоїти розділ “Фонетика”.

Методичні розробки містять латинський алфавіт, виклад фонетики латинської мови, перелік практичних навичок, вправи для закріплення, питання для самоконтролю, а також список рекомендованої літератури.

Перелік практичних навичок

У результаті опрацювання розділу латинської мови “Фонетика” студент-медик повинен володіти такими практичними навичками:

- Правильно відображати на письмі звуки латинського алфавіту у латинізованих медичних термінах.

- Вільно читати латинську анатомічну та фармакологічну термінологію, номенклатуру лікарських засобів, хімічну, ботанічну та фармакогностичну номенклатуру, номенклатуру лікарських форм.

- Застосувати алфавіт у роботі зі словником.

Латинський алфавіт

У латинському алфавіті 24 букви:

Великі букви	Малі букви	Назва	Вимова
A	a	а	а
B	b	бе	б
C	c	це	ц, к
D	d	де	д
E	e	е	е
F	f	еф	ф
G	g	ге	г
H	h	га	г
I	i	і	і, й
K	k	ка	к
L	l	ель	ль
M	m	ем	м
N	n	ен	н
O	o	о	о
P	p	пе	п
Q	q	ку	к
R	r	ер	р
S	s	ес	с, з
T	t	те	т
U	u	у	у
V	v	ве	в
X	x	ікс	кс, кз
Y	y	іпсилон	і
Z	z	зета	з, ц

Вимова голосних (Vocāles)

В латинській мові є шість голосних букв, які передають дванадцять звуків (шість довгих і шість коротких) **a, e, i, o, u, y**.

Букви **a, e, o, u** вимовляються як відповідні звуки української мови. Наприклад:

natura (натúра) - природа,

ego (éго) - я.

Буква **i** служить для позначення голосного або приголосного звука. В першому випадку вона вимовляється як [i]. Наприклад:

index (íндекс) – вказівний палець.

В другому – як [й]. Буква **i** вимовляється як приголосний звук, якщо стоїть на початку слова або складу перед голосним.

Наприклад:

iam (ям) – вже,

maior (ма́йор) – більший.

Але у сучасній медичній та фармацевтичній термінології здебільшого в цьому положенні вживається буква **j***. Отже,:

jam (ям) – вже,

maior (ма́йор) – більший,

jejunum (є́юнум) – порожня кишка.

Не пишеться буква **j** тільки в словах, запозичених із грецької мови, наприклад: **iódim** (йóдум) – йод (з грецького **iódes** – фіолетовий), і в усіх складних словах з коренем **-iod-**, наприклад: **iodoformium** (іодофо́рміум) – йодоформ.

Буква **y** запозичена зі старогрецького алфавіту і вживається в словах грецького походження, в яких писалася грецька бука [υ] .

Вона вимовляється як [i]. Наприклад:

* Букви **J, j** – у класичній латині не було. Її ввів у латинський алфавіт в епоху Відродження гуманіст **Petrus Ramus** (1515-1572).

hydor (гідор) – вода,

hypertonia (гіпертонія) – підвищення кров'яного тиску.

Примітка. Для того щоб полегшити запам'ятовування слів грецького походження, в яких пишеться буква іпсилон, слід запам'ятати написання і значення деяких грецьких префіксів і коренів, які часто вживаються в медичній термінології:

dys- *розлад функції*: dystonía (дістонія) – порушення тону, dyskinesía (діскінезія) – розлад рухів, координації;

hyper- *над, понад, вище норми*: hypertonía (гіпертонія) – підвищення артеріального тиску, hyperaemia (гіперемія) – переповнення кров'ю;

hypo- *під, нижче, менше норми*: hypotonía (гіпотонія) – пониження артеріального тиску, hypogástricus (гіпогастрікус) – підчеревний;

syn-(sym-) *з, разом, з'єднання*: symbiósisis (сімбіозіс) – співжиття, sýnthesis (сінтезіс) – поєднання;

cycl(o)- *коло, цикл*: encyclopaedia (енціклопедія) – енциклопедія (буквально – коло знань), Cyclopropanum (ціклопропанум) – циклопропан, антибіотик;

glyc-, glyk-, gluc- *солодкий*: Glycerinum (Гліцеринум) – гліцерин, glycaemia (глікемія) – вміст цукру в крові, Glucosum (Глюкозум) – глюкоза;

hydr-(o)- *вода*: hydrophobia (гідрофобія) – водобоязнь, Hydrogenium (Гідрогеніум) – водень;

my(o)- *м'яз*: myologia (міологія) – наука про м'язи (розділ анатомії);

mys-, myk- *гриб, грибок*: mycosis (мікозіс) – грибкове захворювання, Streptomycinum (Стрептоміцінум) – стрептоміцин, синтетичний антибіотик;

oxy- *кислий, гострий*: Oxugénium (Оксігénіум) – кисень, oxyoríа (оксіорі́а) – ненормальна гострота зору;

poly- *багато*: polyvitamínium (полівітамíнум) – комплекс вітамíнум;

pyr- *вогонь, жар*: antipyrética (антіпірétіка) – жарознижувальні засоби; Pyramidónum (Пірамідóнум) – пірамідон, жарознижувальний засіб;

-yl- *речовина, матерія*: суфікс у назвах вуглеводневих та кислотних радикалів: Methýlium (Метíліум) – метил.

Сполучення голосних (Diphthongi)

Дифтонг – це складний голосний звук, який складається з двох елементів, що утворюють один склад. В латинській мові є чотири дифтонги: **ae, oe, au, eu**.

ae – [e] saepe (сéпе) – часто,

oe – [e] oedema (едéма) – набряк,

au – [ав] aurum (áврум) – золото,

eu – [ев] neuritis (неврítіс) – запалення нерва,

Eucalyptus (евкаліптус) – евкаліпт.

Іноді сполучення **ae, oe** не утворюють дифтонг, тому голосні повинні вимовлятися окремо. В такому випадку над буквою **e** стоїть горизонтальна риска або двокрапка. Наприклад:

Aloē (áлоє) – алоє,

aër (áер) – повітря.

Вимова приголосних (Consonantes)

Буква **c** вимовляється дwoяко: 1) **c** – [ц], якщо стоїть перед звуками [e] та [i]. Наприклад:

centum (це́нтум) – сто,
caecus (це́кус) – сліпий,
cito (ці́то) – швидко,
cytos (ці́тос) – клітина.

2) **c** – [к], якщо стоїть перед буквами **a, o, u**, дифтонгом **au**, перед приголосними, а також в кінці слова. Наприклад:

cor (ко́р) – серце,
caute (ка́вте) – обережно,
cuprum (ку́прум) – мідь,
occiput (о́кціпут) – потилиця,
lact (ля́к) – молоко.

Буква **g** вимовляється як українська буква [г]. Наприклад:

gaster (га́стер) – шлунок,
gutta (гу́тта) – крапля.

Буква **h** відповідає українській букві г. Наприклад:

homo (го́мо) – людина,
herba (ге́рба) – трава.

Буква **k** в класичній латинській мові вживалася тільки в таких словах.

Karthago (Картáго) – Карфаген,
Kalendae (Календе) – календи, перший день місяця,
Caeso (Кéзо) – Кезон, чоловіче ім'я,

а також в словах нелатинського походження, переважно грецького або арабського, наприклад:

kalium (ка́ліум) – калій (*араб.*),
skeleton (скéлетон) – скелет (*гр.*)
keratitis (керáтитіс) – кератит, запалення рогової оболонки (*гр.*).

Буква **l** вимовляється м'яко. Наприклад:

lamina (ля́міна) – пластина,

Iocus (льо́кус) – місце.

Буква **q** самостійно не вживається, а тільки в поєднанні з буквою **u** і вимовляється [кв]. Наприклад:

aqua (а́ква) – вода,

liquor (лі́квор) – рідина,

quadratum (квадрáтум) – чотирикутник, квадрат.

Буква **s** вимовляється як [с], але, якщо вона стоїть між голосними, а також в поєднанні з буквами **m** та **n**, то вимовляється як [з]. Наприклад:

sol (со́ль) – сонце,

sal (са́ль) – сіль,

rosa (ро́за) – троянда,

plasma (пла́зма) – плазма крові,

mensis (ме́нзіс) – місяць.

Буква **x** запозичена з старогрецького алфавіту, вимовляється [кс], а між голосними [кз]. Наприклад:

radix (ра́дікс) – корінь,

exemplar (екзе́мпляр) – приклад.

Буква **z** також запозичена з старогрецького алфавіту, вимовляється [дз], [з], а в словах не грецького походження, як [ц]. Наприклад:

oryza (орі́дза) – рис,

zona (зо́на) – пояс, зона,

zincum (ці́нкум) – цинк (нім.),

influenza (інфлюе́нца) – грип, інфлюенца (італ.).

Примітка: Буква **w** (дубль «в»), вимовляється [в], появилася пізніше і вживається в словах нелатинського походження у власних іменах та географічних назвах. У медицині буква **w** зустрічається у

назвах синдромів, симптомів, захворювань, реакцій, проб та лікарських препаратів, названих на честь вчених. Наприклад:

syndromum Wilsoni (А.К. Вілсон – англійський лікар ХІХ – ХХ ст.),

symptoma Westphali (Вестфаль – німецький лікар ХІХ ст.).

Сполучення приголосних

В латинській мові є ряд буквосполучень запозичених із старогрецької мови. Наприклад:

ch – [x] – Chamomilla (хамомілля) – ромашка,
chole (хóле) – жовч,

ph – [ф] – phosphorus (фóсфорус) – фосфор,
pharmaceuta (фармацéвта) – фармацевта.

th – [т] – thorax (тóракс) – грудна клітка,
thea (тéа) – чай,

rh – [р] – rhachitis (рахітіс) – рахіт,
Rheum (рéум) – ревінь.

Буквосполучення **ngu** вимовляється як [нгв]. Наприклад:

lingua (лі́нгва) – язик, мова,
sanguis (са́нгвіс) – кров.

Буквосполучення **ti** перед голосними вимовляється [ці].

Наприклад:

solutio (солюціо) – розчин,
spatium (спа́ціум) – простір.

Але, якщо це буквосполучення поєднується з буквами **s, t, x**, а також у словах грецького походження, коли на цей склад падає наголос, то вимовляється [ті]. Наприклад:

ostium (óстіум) – вхід, отвір,

mixtio (мікстіо) – змішую.

Буквосполучення **su** вимовляються [св], якщо утворює з наступним голосним один склад. Наприклад:

suavis (св́авіс) – приємний,

consuetudo (консв́етудо) – звичка.

Якщо ж не утворює один склад, то вимовляється як пишеться.

Наприклад:

suus (с́уус) – свій.

Поділ на склади

Число складів відповідає числу голосних звуків. Склади бувають відкриті і закриті

Відкритим називається склад, якщо закінчується на голосний звук: su-tí-га (шов).

Закритим називається склад, що якщо закінчується на приголосний звук: ex-trás-tum (екстракт, витяжка).

Слова діляться на склади:

- 1) між двома голосними: lí-en (селезінка);
- 2) між голосним або дифтонгом та поодиноким приголосним, який головним чином належить до наступного складу: гó-sa (троянда), in-fé-ri-or (нижній), са́u-sa (причина);
- 3) виділяються префікси та суфікси: sub-lin-guá-lis (підязиковий), super-fí-ci-á-lis (поверхневий), рíl-ul-a (кулька);
- 4) всередині групи приголосних:
 - а) між двома приголосними: séc-ti-o (розтин);
 - б) у групі з трьох приголосних – звичайно перед останнім приголосним: sánc-tus (священний);

5) перед сполученням muta cum liquida: vé-r-te-bra (хребець), ex-tré-mi-tas (кінцівка).

Склади в латинській мові бувають довгі або короткі за природою і за положенням. Довгота складу позначається знаком довготи над голосною (¯), короткість – знаком короткості (˘): a-mā-rus (гіркий), fe-mī-na (жінка). Відкритий склад з коротким голосним – короткий. Всі інші склади довгі навіть закритий склад з коротким голосним є довгим за положенням.

Наголос

Наголос ніколи не падає на перший склад. Він падає на другий склад, якщо цей склад довгий. Якщо ж другий склад короткий, то наголос переходить на третій склад.

Примітка: в латинській мові склади рахуються від кінця слова.

Голосний другого складу може бути довгий за природою і за положенням.

Довгота за природою (syllāba natūra longa):

1) якщо склад містить дифтонг. Наприклад:

gangrāēna (гангрéна) – омертвіння,

pharmacēuta (фармацéвта) – фармацевт.

2) суфікси **-āt, -ūt, -ār, -ūr, -ōs, -āl, -īn** завжди довгі.

Наприклад:

natūra (натúра) – природа,

vulgāris (вульгáріс) – звичайний,

vitamīnum (вітамíнум) – вітамін.

Довгота за положенням (syllāba positōne longa):

1) якщо після голосного другого складу слідує дві і більше приголосних. Наприклад:

colūmna (колю́мна) – стовп, хребет,

ligamēntum (лігаме́нтум) – зв'язка.

2) якщо після голосного другого складу слідує подвійні приголосні **x** та **z**. Наприклад:

or̄yza (орі́дза) /рис,

reflēxus (рефлє́ксус) – вигин, поворот.

Голосний другого складу від кінця також буде короткий за природою і за положенням:

Короткість за природою (syllāba natūra brevis):

1) якщо містить зменшувальні суфікси **-ūl-**, **-ōl-**, **-bīl-**.

Наприклад:

pilūla (пілю́ля) – кулька,

sanabīlis (санабі́ліс) – виліковний,

Viōla (віо́ля) – фіалка.

2) суфікси **-īc-**, **-īd-**, **-īt-** у прикметниках на **-us**, **-a**, **-um**, а також суфікс **-īl-** у прикметниках на **-is**, **-e** короткі за природою. Наприклад:

fluīdus (флюї́дус) – рідкий,

aethylīcus (етілі́кус) – етиловий,

composītus (композі́тус) – складний,

fragīlis (фрагі́ліс) – крихкий.

Короткість за положенням (syllāba positīōne brevis):

1) буквосполучення **ch**, **ph**, **th**, **rh** позначають один звук, тому не подовжують голосний другого складу. Наприклад:

philosōphus (фільозо́фус) – філософ,

stomāchus (стóмахус) – стравохід,

але Arachis (арáхіс) – арахіс.

2) сполучення німих звуків (**b**, **c**, **d**, **g**, **p**, **t**) з плавними (**r**, **l**) (muta cum liquida) не подовжує голосний другого складу. Наприклад:

vertēbra (вєрте́бра) – хребець,

multíplex (мўльтіплекс) – складний.

3) голосний перед голосним завжди короткий. Наприклад:

vidĕo (відео) – дивлюся,

carĭes (ка́ріес) – каріес, гниття,

Opĭum (о́піум) – опіум.

4) голосний перед буквою **h** також є короткий. Наприклад:

sóntrāho (кóнтраго) – стягую

éxtrāho (éкстраго) – витягую.

Примітка: Наведеним вище правилам не завжди підлягають слова грецького походження та слова, запозичені з інших мов. У латинізованих грецьких словах на **-ia** **i** може бути довгим або коротким. Якщо **i** виражає грецький дифтонг **ei** то воно довге з природи: therapía, paediatría, orthopaedía. А якщо **i** виражає грецьку **i** (йоту), то воно коротке: artéria, myología, dysentéria, epilepsia та інші. Терміни грецького походження із закінченням **-ia**, здебільшого зберігають свій наголос, всупереч латинським правилам наголосу: hypertonia, pneumonia та ін. Свій грецький наголос зберігають і деякі кінцеві елементи складних термінів із закінченням **-ia**, напр.: -aemia, -aesthesia, -algia, -chromia, -dermia, -odynía, -ectasia, -ectomia, -phobia, -plegia, -rrhagia, -rrhaphía, -scopia, -sthenía, -thermia, -tomía, -tonía, -trophía, -uria. Виняток становлять -logia, термін melancholia та ін. Слова, запозичені з інших мов, зберігають свій наголос. Наприклад:

Cacaó (кака́о) – какао,

kefir (кефі́р) – кефір.

Велика буква

У латинській мові велика буква вживається на початку речення, а також з великої букви пишуться:

- власні імена:

Hippocrates (Гіппократ);

- назви країн, міст, річок, морів, народів, місяців і похідні від них прикметники і прислівники:

Roma (Рим),

Romānus (римський),

Latīnus (латинський),

Latīne (по-латині),

Ianuarius (січень);

- у фармакології назви лікарських рослин, хімічних елементів та лікарських речовин:

Chamomilla (ромашка),

Quercus (дуб),

Calcium (кальцій),

Lanolinum (ланолін);

- у рецептах перша літера кожного рядка.

Вправи

1. Прочитайте слова, поясніть вимову голосних:

ála, ána, ánte, égo, térra, pes, líttera, línea, Ianuáriu, máior, índex, óleum, óptimus, córpus, mánus, rínus, lúna, óculus, dens, hýdor.

2. Прочитайте слова, поясніть вимову дифтонгів:

aéther, aúris, amoéba, gangraéna, praésens, lagoéna, auxílium, áær, Európa, poëma, eucalýptus, aúctor, aequális, foédus, neuter, Graécia, caédes, praemium, aurícula, audítus, oeconómia.

3. Прочитайте слова, поясніть вимову приголосних:

céntum, cíto, bási, bíceps, dormíre, fácies, humánu, orýza, Cýprus, dóctor, cáput, mel, caúsa, belladónna, colónia, férrum, kálium, níger, gústus, coéna, ráctum, críticus, rósa, cultúra, dic, hómo, grámma, grátis, lux, grádu, áqua, Kaléndae, argéntum, hónor, lac, hérba, mixtúra, násus, coróna, procéssus, vása, officiális, cásus, levátor, exémplar, nómen, dómus, colléga, zóna, quércus, organísmus, pýramis, máximus, páncreas, vídeo, rádix, vallum, líttera, níhil, luxúria, populáris, lacúna, album, léctor, soláris, sanáre, últimum, lucífer, revísio, succéssio, úxor, xenodóchium, valetúdo, vértebra, zygomáticus.

4. Поясніть вимову буквосполучень:

cóncha, curátio, língua, béstia, nátio, psychológia, diaphrágma, scholásticus, suádeo, rhýtmicus, théa, labyrínthus, sánquis, declarátio, imitátio, Suébi, chárta, unguis, opposítio, míxtio, illuminátio, collóquium, sanguinális, lustrátio, consuetúdo, óstium, quadrátus, quídquid, quaédam, thórax, propínquus, équus, quomodocúnque, líquidus, mýthos, nýmpha, pharynx, týphus, xenodóchium, phthísicus, xiphóideus.

5. Напишіть латинськими буквами слова (зразок виконання: ротундус – rotundus, пектораліс – pectoralis):

аква, ціто, кавум, назус, холе, сангвіс, індекс, нутрікс, кваттуор, свадео, дозус, суус, націо, квадратус, свеско, раціо, обліквус, екстрактум, узус, лекс, лінгва, саль, аер, аврікуля, ісхіас, поета, кортекс, якто, екземпляр, репетіціо, схоля, ювеналіс, окказіо, цера, унгвентум, хронікус, павпер, гуманус, ваза, кавзаліс, агрікультура, поема, солюціо, кріста, коквере, авріс, йодум, вена, емульсіо, кверкус, радікс, цензура, квінкве, схема, свавіс, лінгва, церебеллюм, квартус, конха, назаліс, солюціо, окціпут, канцер, цітус, свавіс, антиквус, кортекс, бестія, ляміна, бронхіаліс, нукс, окулюс, квантум, токсікус, януаріус, Європа, харта, брахіум, кавза, цементум, коквере, аврум, мікстіо, візус, травма, мускулюс.

6. Прочитайте латинські слова, зробіть транслітерацію їх за допомогою букв українського алфавіту (зразок виконання: curatio – кураціо, iucundus – юкундус):

aegrotus, balneum, cisterna, confixus, frequenter, honestus, effectus, incautus, gaster, hospitalis, iudex, reliquus, laetitia, thermae, vehemens, vectigal, multiplex, palatinum, curriculum, charta, sphaera, significatio, jam, laureatus, gravis, flos, scholasticus, illusio, triumphare, effectus, proximus, symptoma, quadringenti, coniunctio, ventriculus.

7. Визначіть довготу або короткість другого складу, поставте наголос:

diaeta, tinctura, facies, congressus, stipendium, medicamentum, thermometrum, viola, gangraena, extraho, pilula, tenebra, elementum, globulus, pharmaceuta, oryza, curatio, quadruplex, declaratio, inspector, rotundus, reflexus, muliebris, positio, labyrinthus, vulgaris, monolithus, circulus, philosophus, contraho, sentio, argumentum, verticalis, cultura,

silvestris, sagitta, complexus, video, semestris, substantia, naturalis, musculus, mineralis, amoeba, officina, consilium.

8. Прочитайте латинські слова і поясніть, якими правилами ви користувалися при постановці наголосу:

se-cun-dus, stu-dī-um, fi-li-a, bes-ti-a, ia-nu-a, sta-tu-a, prae-mi-um, proe-li-um, spa-ti-um, tri-um-phas, ho-nes-tus, ae-ter-nus, pro-pin-quus, va-lī-dus, pu-el-la, de-clā-ro, hu-mā-nus, a-rē-na, col-lē-ga, an-ti-quus, la-by-rin-thus, po-ē-ta, ma-chī-na, a-quī-la, a-mī-ca, do-mī-nus, can-dī-dus, oc-cī-do, oc-cī-do, per-sō-na, in-cō-la, sae-cū-lum, a-tō-mus, for-tū-na, ta-bū-la, ac-cū-so, cir-cū-lus, e-dū-co, e-dū-co, a-mi-ci-ti-a, ius-ti-ti-a, prae-si-di-um, ad-ver-bi-um, par-ti-ci-pi-um, col-lo-qui-um, in-stru-men-tum, gu-ber-nā-tor, bi-bli-o-thē-ca, pe-ri-cū-lum, ar-gu-men-tum.

9. Прочитайте, дотримуючись правил вимови, нижче подані власні імена видатних людей Давньої Греції та Риму, а також імена міфологічних персонажів:

Hippocrates, Aeschylus, Aesopus, Apuleius, Aristophānes, Aristotēles, Caesar, Catullus, Cicēro, Euripīdes, Homerus, Horatius, Iuvenalis, Lucretius, Martialis, Ovidius, Phaedrus, Plato, Plautus, Senēca, Socrātes, Sophōcles, Tacītus, Vergilius;

Aesculapius, Hygia, Apollo, Aphrodita, Bacchus, Cupīdo, Diana, Hera, Hermes, Iuno, Iuppīter, Ianus, Luna, Mars, Minerva, Musa, Mercurius, Neptunus, Pan, Pluto, Saturnus, Venus, Vulcanus, Achilles, Adonis, Aegeus, Aenēas, Ariadna, Atlas (Atlantis), Cassandra, Daedālus, Damocles, Hercūles, Laocoon, Helēna, Cyclops, Odysseus, Oedīpus, Orpheus, Penelōpa, Polyphemus, Pygmalion, Sisyphus, Sphinx, Tantālus.

10. Прочитайте латинські назви місяців:

Ianuarius, Februarius, Martius, Aprilis, Maius, Iunius, Iulius, Augustus, September, October, November, December.

11. Прочитайте студентський гімн:

“Gaudeamus”.

Gaudeamus igitur,
Iuvenes dum sumus!
Post iucundam iuventutem,
Post molestam senectutem
Nos habebit humus.

Vita nostra brevis est,
Brevi finiētur.
Venit mors velociter,
Rapit nos atrociter,
Nemini parcetur.

Vivat academia,
Vivant professores!
Vivat membrum quodlibet,
Vivant membra quaelibet,
Semper sint in flore!

Vivant omnes virgines,
Graciles, formosae!
Vivant et mulieres,
Tenerae, amabiles,
Bonaе, laboriosae.

Vivat et respublica,
Et qui illam regit!
Vivat nostra civitas,
Maecenatum caritas,
Quae nos hic protegit.

Pereat tristitia,
Pereant dolores.
Pereat diabolus,
Quivis antiburschius
Atque irrisores!

Питання для самоконтролю

1. З кількох літер складається класичний латинський алфавіт?
2. Перечислити латинські букви в алфавітному порядку.
3. Назвати голосні букви.
4. Назвати приголосні букви.
5. Скільки в латинській мові є дифтонгів і як вони вимовляються?
6. Який ставиться знак для позначення роздільної вимови дифтонгів?
7. Як вимовляється голосний **i**? Навести приклади.
8. Як вимовляється літера **c**? Навести приклади.
9. Коли появилася в латинському алфавіті буква **j**?
10. У якому випадку буква **i** вимовляється як українське [й]?
11. У сполученні з яким голосним вживається приголосний **q**?
12. У якому положенні приголосний **s** вимовляється як українське [з]?
13. Які з букв вживаються лише у словах запозичених із старогрецької мови?
14. У якому положенні приголосний **x** вимовляється як українське [кз]?
15. Як читаються буквосполучення **ch, ph, th, rh**?
16. Як читаються буквосполучення **ngu, su** та **qu**? Навести приклади.
17. Як читається склад **ti**?
18. Які буквосполучення вживаються у словах грецького походження?
19. Які приголосні в інтервокальній позиції змінюють свою вимову?

20. На яких складах у латинських словах може стояти наголос?
21. Якими надрядковими знаками позначається природна довгота і короткість складів?
22. Коли другий склад від кінця є довгим за природою?
23. Коли другий склад від кінця є довгим за положенням?
24. Коли другий склад від кінця є коротким за природою?
25. Коли другий склад від кінця є коротким за положенням?
26. Чи завжди другий склад від кінця є довгим, якщо після нього слідує два приголосні?
27. Довгота або короткість якого складу має значення для правильного наголошування слів?
28. Як наголошуються латинізовані грецькі слова на -іа?
29. Як наголошуються слова, запозичені з інших мов?
30. Як в латинській мові вживається велика буква?

Список рекомендованої літератури

1. Латинська мова: навч. посібник для студентів медичних інститутів. / за ред. Ступінської А.Г. Львів, 1986. 231с.
2. Латинська мова: навч. посібник для студентів фармацевтичних інститутів і факультетів. / за ред. Ступінської А.Г. Київ, 1993. 255с.
3. Козовик І.Я, Шипайло Л.Д. Латинська мова. Київ, 1993. 248с.
4. Краковецька Г.О., Бобирьов В.М., Беляєва О.М. Латинська мова. Рецептурса. Клінічна термінологія. Київ, 1999. 356с.
5. Латинский язык и основы терминологии. / под ред. Ю.Ф. Шульца. 3-е изд. М.: Медицина, 1982. 336с.
6. Паласюк Г.Б., Чолач В.В. Латинська мова. Тернопіль, 2000. 344с.